

Asia C-284/09

Euroopan komissio

vastaan

Saksan liittotasavalta

Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen – Pääomien vapaa liikkuvuus – EY 56 artikla ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 40 artikla – Osinkoverotus – Maan alueella asuville yhtiöille ja johonkin muuhun jäsenvaltioon tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneille yhtiöille maksetut osingot – Erilainen kohtelu

Tuomion tiivistelmä

1. *Pääomien vapaa liikkuvuus – Rajoitukset – Verolainsäädäntö – Yhteisövero – Osinkoverotus – Osingonsaajayhtiön omistusosuus osinkoa jakavasta yhtiöstä alittaa direktiivissä 90/435 säädetyn alarajan*

(EY 56 artiklan 1 kohta; neuvoston direktiivin 90/435 3 artiklan 1 kohdan a alakohta)

2. *Kansainväliset sopimukset – Euroopan talousalueesta tehty sopimus – Pääomien vapaa liikkuvuus – Kansallista säännöstöä, jossa muualla asuvalle yhtiölle jaettuja osinkoja verotetaan ankarammin kuin kyseisessä maassa asuvalle yhtiölle jaettuja osinkoja, ei voida hyväksyä*

(ETA-sopimuksen 40 artikla)

1. Jäsenvaltio, joka siinä tapauksessa, että emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä annetun direktiivin 90/435, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2003/123, 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyä emoyhtiön vähimmäisosuutta tytäryhtiön pääomasta ei ole saavutettu, verottaa taloudelliselta kannalta ankarammin muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille yhtiöille jaettuja osinkoja kuin sellaisille yhtiöille, joiden kotipaikka on kyseisessä jäsenvaltiossa, jaettuja osinkoja, ei noudata EY 56 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan.

Niiden omistusosuuksien osalta, jotka eivät kuulu direktiivin 90/435 soveltamisalaan, jäsenvaltioiden tehtävänä on tosin määrittää, onko – ja missä määrin – jaetun voiton taloudellista kaksinkertaista verotusta tai ketjuverotusta vältettävä, ja ottaa tätä varten käyttöön yksipuolisesti tai muiden jäsenvaltioiden kanssa tekemiensä verosopimusten kautta järjestelyjä taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen tai ketjuverotuksen välttämiseksi tai vähentämiseksi. Pelkästään tämä ei voi kuitenkaan olla perusteena sille, että jäsenvaltiot soveltavat perustamissopimuksessa taattujen liikkumisvapauksien vastaisia toimenpiteitä.

Jos jäsenvaltio kuitenkin yksipuolisesti tai verosopimusten välityksellä säätää, että tuloverovelvollisia ovat maassa asuvien yhtiöiden lisäksi ulkomailla asuvat yhtiöt osingoista, joita ne saavat maassa asuvalta yhtiöltä, näiden ulkomailla asuvien yhtiöiden tilanne muistuttaa maassa asuvien yhtiöiden tilannetta. Tällaisessa tapauksessa osinkoa jakavan yhtiön asuinvaltion on varmistettava, että ulkomailla asuvia yhtiöitä kohdellaan vastaavasti kuin maassa asuvia yhtiöitä suhteessa kyseisen valtion kansallisessa oikeudessa säädettyyn järjestelyyn ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tai vähentämiseksi, jotta ulkomailla asuviin osingonsaajayhtiöihin ei kohdistu pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitusta, joka

on EY 56 artiklan mukaan lähtökohtaisesti kielletty.

Mainitunlaista rajoitusta ei voida oikeuttaa yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä. Jäsenvaltioiden välisen verotusvallan tasapainoisen jakautumisen turvaamisen tarpeeseen perustuva oikeuttamisperuste voidaan tosin hyväksyä muun muassa silloin, kun asianomaisella järjestelmällä pyritään estämään menettelytapoja, jotka ovat omiaan vaarantamaan jäsenvaltion oikeuden käyttää verotusvaltaansa sen alueella toteutettujen toimintojen osalta. Kuitenkin silloin, kun jäsenvaltio on päättänyt jättää verottamatta alueelleen sijoittautuneita osingonsaajayhtiöitä tämän tyyppisten tulojen osalta, se ei voi vedota tarpeeseen taata verotusvallan tasapainoinen jakautuminen jäsenvaltioiden välillä perustellakseen muuhun jäsenvaltioon sijoittautuneiden osingonsaajayhtiöiden verotuksen. Verotulojen vähentymistä ei voida pitää yleistä etua koskevana pakottavana syynä, johon voidaan vedota lähtökohtaisesti perusvapauden vastaisen toimenpiteen oikeuttamiseksi. Mainitunlainen toimenpide ei ole oikeutettu myöskään verojärjestelmän johdonmukaisuuteen liittyvistä syistä. Väite, jonka mukaan kyseinen veroetu kompensoidaan verohaitalla, ei voi menestyä, koska välitöntä yhteyttä ei ole kyseisessä jäsenvaltiossa asuville osingonsaajayhtiöille maksettujen osinkojen lähdeverovapautuksen ja sen välillä, että mainittuja osinkoja verotetaan joko kyseisten yhtiöiden osakkeenomistajien tuloina tai mahdollisen tulevan verotettavan tapahtuman johdosta.

(ks. 48, 56, 57, 77, 78, 83, 86, 92 ja 94 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

2. Jäsenvaltio, joka verottaa taloudelliselta kannalta ankarammin Islantiin ja Norjaan sijoittautuneille yhtiöille jaettuja osinkoja kuin sellaisille yhtiöille, joiden kotipaikka on kyseisessä jäsenvaltiossa, jaettuja osinkoja, ei noudata Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen 40 artiklan mukaisia velvoitteitaan.

Vaikka ETA-sopimuksen sopimuspuolina olevien valtioiden kansalaisten välisen pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksia on arvioitava kyseisen sopimuksen 40 artiklan ja liitteen XII perusteella, näillä määräyksillä on sama oikeudellinen ulottuvuus kuin EY 56 artiklan keskeisiltä osin identtisillä määräyksillä.

(ks. 96 ja 99 kohta sekä tuomiolauselman 2 kohta)

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

20 päivänä lokakuuta 2011 (*)

Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen – Pääomien vapaa liikkuvuus – EY 56 artikla ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 40 artikla – Osinkoverotus – Maan alueella asuville yhtiöille ja johonkin muuhun jäsenvaltioon tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneille yhtiöille maksetut osingot – Erilainen kohtelu

Asiassa C-284/09,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 23.7.2009,

Euroopan komissio, asiamiehinään R. Lyal ja B.-R. Killmann, prosessiosoite Luxemburgissa,
kantajana,
vastaan

Saksan liittotasavalta, asiamiehinään M. Lumma ja C. Blaschke, avustajanaan professori H. Kube,
vastaajana,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit M. Safjan, M. Ilešić, E. Levits (esittelevä tuomari) ja J.-J. Kasel,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: hallintovirkamies B. Fülöp,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 9.12.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan komissio vaatii kanteellaan unionin tuomioistuinta toteamaan, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut EY 56 artiklan mukaisia velvoitteitaan siinä tapauksessa, että eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annetussa neuvoston direktiivissä 90/435/ETY (EYVL L 225, s. 6), sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.2003 annetulla neuvoston direktiivillä 2003/123/EY (EUVL 2004, L 7, s. 41; jäljempänä direktiivi 90/435), säädettyä emoyhtiön vähimmäisosuutta tytäryhtiön pääomasta ei ole saavutettu, eikä – siltä osin kuin kyse on Islannin tasavallasta ja Norjan kuningaskunnasta – Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen (EYVL 1994, L 1, s. 3; jäljempänä ETA-sopimus) 40 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se verottaa taloudelliselta kannalta ankarammin sellaiselle yhtiölle jaettuja osinkoja, jonka kotipaikka on jossakin toisessa jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueella (ETA), kuin sellaiselle yhtiölle jaettuja osinkoja, jonka kotipaikka on Saksan liittotasavallassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

ETA-sopimus

2 ETA-sopimuksen 40 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämän sopimuksen määräysten mukaisesti sopimuspuolten välillä ei ole [Euroopan unionin] jäsenvaltiossa tai [Euroopan vapaakauppajärjestön (EFTA)] valtiossa asuville kuuluvien pääomien liikkuvuuden rajoituksia eikä osapuolten kansalaisuuteen tai asuinpaikkaan taikka pääoman sijoituspaikkaan perustuvaa syrjintää. Tarvittavat määräykset tämän artiklan täytäntöönpanosta ovat liitteessä XII.”

Unionin oikeus

3 Direktiivin 90/435 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovellettaessa

a) emoyhtiön asema annetaan ainakin jokaiselle jäsenvaltion yhtiölle, joka täyttää 2 artiklassa säädetyt edellytykset ja jolla on vähintään 20 prosentin osuus toisen jäsenvaltion yhtiön, joka täyttää samat edellytykset, pääomasta.

— —

Vähimmäisosuus on 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen 15 prosenttia.

Vähimmäisosuus on 1 päivästä tammikuuta 2009 alkaen 10 prosenttia.

— —”

4 Direktiivin 90/435 5 artiklan 1 kohdan mukaan tytäryhtiön emoyhtiölleen jakama voitto vapautetaan lähdeverosta.

Kansallinen säännöstö

Osinkojen verotus yleisesti

5 Saksan pääomatuloverojärjestelmä perustuu tuloverolain (Einkommensteuergesetz; BGBl. 2002 I, s. 4210, sellaisena kuin se on julkaistu BGBl:ssa 2003 I, s. 179; jäljempänä EStG) sekä oikeushenkilöiden verotuksen osalta yhteisöverolain (Körperschaftsteuergesetz; BGBl. 2002 I, s. 4144; jäljempänä KStG) säännöksiin. Merkitykselliset säännökset, sellaisina kuin niitä sovelletaan tähän asiaan, esitetään tämän tuomion 6–15 kohdassa.

6 EStG:n 20 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Pääomatuloja ovat

1. voitto-osuudet (osingot) – – [pääomayhtiöistä,] rajavastuuyhtiöistä, elinkeino- ja talousosuuskunnista (Erwerbs- und Wirtschaftsgenossenschaften) ja kaivosyhdistyksistä, joilla on samat oikeudet kuin oikeushenkilöillä. Muihin tuloihin kuuluu myös peitelty voitonjako. Näitä tuloja ei katsota pääomatuloiksi siltä osin kuin ne ovat voitonjakoa oikeushenkilöltä sellaisessa tapauksessa, jossa katsotaan käytetyn [KStG:n] 27 §:ssä tarkoitettuja talletuksia verotukselliselle pääomapanostilille (steuerliches Einlagekonto).”

7 EStG:n 43 §:n, jonka otsikko on ”Veronpidätyksen alaiset pääomatulot”, 1 momentin ensimmäisen virkkeen 1 kohdassa ja kolmannessa virkkeessä säädetään seuraavaa:

”Tulovero kannetaan pidättämällä vero tulon lähteellä (pääomatulovero, Kapitalertragsteuer) seuraavista kotimaisista pääomatuloista sekä – – 7 kohdan a alakohdassa ja 8 kohdassa sekä toisessa virkkeessä tarkoitetuissa tilanteissa seuraavista ulkomaisista pääomatuloista:

1. 20 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista pääomatuloista

— —

Veronpidätys ei vaikuta [KStG:n] 3 §:n 40 kohdan ja 8 b §:n soveltamiseen.”

8 EStG:n 44 §:n 1 momentin ensimmäisessä, toisessa ja kolmannessa virkkeessä, jotka koskevat pääomatuloveron maksamista, säädetään seuraavaa:

”Edellä 43 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen [1 kohdassa] tarkoitetuissa tapauksissa – – pääomatuloveron maksuvelvollinen on pääomatulojen saaja. Pääomatuloveron maksuvelvollisuus syntyy silloin, kun saaja saa pääomatulon. Pääomatulon maksaja tekee veron pidätyksen pääomatulon saajan lukuun mainitulla hetkellä 43 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen 1–4 kohdassa – – tarkoitetuissa tapauksissa.”

9 Pääomatuloveron laskemisesta säädetään EStG:n 43 a §:n 1 momentin 1 kohdassa, jonka sanamuoto on seuraava:

”Pääomatulovero on

1. 43 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen [1 kohdassa] tarkoitetuissa tapauksissa – –
25 prosenttia pääomatuloista – –.”

10 Tytäryhtiön maksamista osingoista KStG:n 8 b §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään, että osinkoja ei oteta huomioon emoyhtiön tuloa laskettaessa.

Sellaiselle yhtiölle jaettujen osinkojen verotus, jonka kotipaikka on Saksassa

11 Sellaiselle yhtiölle jaettujen osinkojen verotuksesta, jonka kotipaikka on Saksassa, KStG:n 31 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä viitataan EStG:n asiaa koskeviin säännöksiin.

12 EStG:n 36 §:n 2 momentin 2 kohdassa ja 4 momentin toisessa virkkeessä, jotka koskevat tuloverovelvollisuuden syntymistä ja lakkaamista, säädetään seuraavaa:

”(2) Tuloverotuksessa huomioidaan

– –

2. tulon lähteellä pidätetty tulovero siltä osin kuin se koskee – – tuloja, joita [KStG:n] 8 b §:n 1 momentin ja 6 momentin toisen virkkeen mukaan ei oteta huomioon tuloa laskettaessa ja joiden palauttamista ei ole pyydetty eikä suoritettu. Tulon lähteellä pidätettyä tuloveroa ei oteta huomioon tuloverotuksessa, jos 45 a §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettua todistusta ei ole toimitettu. – –

– –

(4) – – Jos veron pidätyksen huomioimisen jälkeen jää ylijäämä verovelvollisen hyväksi, mainittu ylijäämä palautetaan verovelvolliselle sen jälkeen, kun verotuspäätös on annettu tiedoksi.”

Sellaiselle yhtiölle jaettujen osinkojen verotus, jonka kotipaikka ei ole Saksassa

13 Yhtiöiden, joiden johto ja kotipaikka eivät ole Saksassa tai jotka eivät ole yleisesti verovelvollisia kyseisessä jäsenvaltiossa, katsotaan KStG:n 2 §:n nojalla olevan rajoitetusti verovelvollisia eli verovelvollisia vain Saksasta saamistaan tuloista.

14 KStG:n 32 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan silloin, kun tulon saaja on Saksassa rajoitetusti verovelvollinen, yhteisövero lähdeverotettavista tuloista katsotaan maksetuksi lopullisesti veron pidätyksellä tulon lähteellä.

15 EStG:n 43 b §:ssä säädetään, että verovelvollisen hakemuksesta pääomatuloveron kantamisesta luovutaan silloin, kun johonkin toiseen jäsenvaltioon kuin Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneen emoyhtiön omistusosuus sen tytäryhtiön pääomasta saavuttaa direktiivin 90/435 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyn rajan.

Kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevat sopimukset

16 Saksan liittotasavallan kaikkien muiden jäsenvaltioiden sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan kanssa tekemissä kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevissa sopimuksissa annetaan määräyksiä Saksassa tulon lähteellä pidätetyn veron vähentämisestä emoyhtiön asuinjäsenvaltiossa maksettavan veron määrästä. Veronhyvityksen määrä ei voi ylittää sen veron määrää, joka on laskettu ennen veronhyvitystä ja joka koskee Saksasta peräisin olevia tuloja, eikä näissä sopimuksissa määrätä mahdollisen sellaisen veroylijäämän palauttamisesta, joka johtuu kyseessä olevassa jäsenvaltiossa syntyvän verorasituksen ja Saksassa tulon lähteellä pidätetyn veron välisestä erosta.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

17 Komissio kiinnitti Saksan liittotasavallan huomiota 12.10.2005 päivätyllä virallisella huomautuksella epäilyksiin, joita sillä oli Saksan osinkoverotusjärjestelmän yhteensopivuudesta EY 56 artiklan ja ETA-sopimuksen 40 artiklan kanssa siltä osin kuin järjestelmä suosii verotuksellisesti Saksassa asuvia osingonsaajayhtiöitä muuhun jäsenvaltioon tai ETA-sopimuksen sopimusvaltioon sijoittautuneisiin osingonsaajayhtiöihin verrattuna.

18 Saksan hallitus vastasi viralliseen huomautukseen 21.12.2005 päivätyllä kirjeellä.

19 Komissio osoitti 27.6.2007 Saksan liittotasavallalle perustellun lausunnon, jossa se totesi pitävänsä EY 56 artiklan vastaisena sitä, että kaikkien kotimaisten tulon lähteellä toteutettujen veronpidätysten ja kansallisen kotimaisia osinkoja koskevan tuloveron yhteisvaikutuksena tällainen verotus on lievempi kuin ulkomaille maksetuista osingoista pidätetty lähdevero.

20 Saksan hallitus toi 28.8.2007 päivätyssä kirjeessään esiin sen, että virallisen huomautuksen ja perustellun lausunnon välillä oli ero; virallinen huomautus perustui Saksan vero-oikeuden virheelliseen kuvaukseen siltä osin kuin siinä katsottiin, että Saksassa asuvilla emoyhtiöillä ei ollut velvollisuutta maksaa tulon lähteellä pidätettävää veroa osingoista, kun taas perustellussa lausunnossa todettiin aivan oikein, että myös saksalaisten osakkeenomistajien on maksettava tällainen lähdevero, mutta pääteltiin siitä – toisin kuin virallisessa huomautuksessa todetaan –, että pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus johtuu ETA-sopimuksen sopimusvaltioihin tai muihin jäsenvaltioihin kuin Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneiden emoyhtiöiden puolesta pidätetyn lähdeveron lopullisuudesta.

21 Komissio osoitti 28.11.2007 kyseiselle jäsenvaltiolle vastauksena tähän kirjeeseen täydentävän virallisen huomautuksen, jossa se täsmensi, ettei sen mukaan se, että Saksan vero-oikeuden sisältö oli kuvattu virheellisesti, ollut vaikuttanut oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn keskeiseen sisältöön. Se totesi, että koska saksalaiset osakkeenomistajat saattoivat vähentää tulon lähteellä pidätetyn veron yhteisöverosta, kun taas muihin jäsenvaltioihin tai ETA-sopimuksen sopimusvaltioihin sijoittautuneiden yhtiöiden verotuksessa lähdevero oli lopullinen, viimeksi mainittujen yhtiöiden osinkoverotus oli ankarampaa.

22 Komissio ei hyväksynyt Saksan hallituksen pyyntöä siitä, että täydentävään viralliseen huomautukseen vastaamisen määräaika pidennettäisiin, ja antoi 28.2.2008 täydentävän perustellun lausunnon.

23 Saksan liittotasavalta vastasi täydentävään perusteltuun lausuntoon 30.4.2008 päivätyllä kirjeellä, jossa se ilmoitti komissiolle aikeestaan toteuttaa kaikki täydentävän perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet.

24 Koska komissio totesi, että Saksan liittotasavallalle täydentävässä perustellussa lausunnossa annetun kahden kuukauden määräajan päätyttyä Saksan liittotasavalta ei ollut muuttanut verosäännöksiään niin, että se noudattaisi kyseistä lausuntoa ja takaisi Saksassa asuvien ja ulkomailla asuvien yhtiöiden yhdenvertaisen kohtelun, se nosti nyt käsiteltävän kanteen.

Kanne

Asianosaisten lausumat

25 Komissio väittää, että Saksan liittotasavalta on rajoittanut EY 56 artiklassa ja ETA-sopimuksen 40 artiklassa määrättyä pääomien vapaata liikkuvuutta, koska se on poistanut pääomatuloveroon, joka pidätetään osingonjaon yhteydessä tulon lähteellä, liittyvän taloudellisen rasituksen myöntämällä vain sellaisille emoyhtiöille, joiden kotipaikka ja johto sijaitsevat Saksassa, mahdollisuuden vähentää kyseinen vero ja saada siitä palautusta, mutta se ei ole mahdollistanut sisäisillä toimenpiteillä eikä joko muiden unionin jäsenvaltioiden tai Islannin tasavallan tai Norjan kuningaskunnan kanssa tekemillään kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevilla sopimuksilla sitä, että kyseisiin valtioihin sijoittautuneet emoyhtiöt saavat tällaisen veroedun.

26 Saksaan sijoittautuneet emoyhtiöt ja sellaiset emoyhtiöt, joiden kotipaikka on jossakin toisessa jäsenvaltiossa tai ETA-sopimuksen sopimusvaltiossa, ovat komission mukaan toisiinsa objektiivisesti rinnastettavassa tilanteessa. Saksan liittotasavalta on valinnut jaettujen voittojen taloudellisen ketjuverotuksen välttämisen, mutta vain sellaiset emoyhtiöt, joiden kotipaikka ja johto sijaitsevat Saksassa, välttyvät lopulta lähdeverotuksesta aiheutuvalta taloudelliselta rasitukselta, koska ne voivat paitsi vähentää kyseisen lähdeveron täysimääräisesti yhteisöverostaan myös saada palautusta, jos maksettava tulovero on pienempi kuin kyseinen lähdevero, joten tosiasiasa ne eivät maksa lainkaan veroa saamistaan osingoista. Muihin jäsenvaltioihin tai ETA-sopimuksen sopimusvaltioihin sijoittautuneilla emoyhtiöillä ei sitä vastoin ole mahdollisuutta kokonaan välttyä taloudelliselta rasitukselta, joka johtuu lähdeverosta, joka kerran pidätettynä katsotaan lopullisesti maksetuksi.

27 Komissio täsmentää, että sen kanne koskee vain osinkojen maksuja pääomayhtiöille ja että luonnollisten henkilöiden ja henkilöyhtiöiden Saksassa saamien osinkojen kokonaisverorasitusta ja ulkomaisten pääomayhtiöiden saamien osinkojen kokonaisverorasitusta ei ole mielekästä vertailla keskenään, koska kyseiset tilanteet ovat erilaisia.

28 Komission mukaan silloin, kun jäsenvaltio myöntää etuja osinkoverotuksessa – myös

veronhyvityksen tai veronpalautuksen kaltaisia etuja, joiden taloudellisena vaikutuksena on kompensoida aiemmin tulon lähteellä pidätetty vero –, niitä ei voida rajata sellaisiin osingonsaajiin, jotka ovat sijoittautuneet kyseiseen maahan, vaan niiden on koskettava myös muihin jäsenvaltioihin tai ETA-sopimuksen sopimusvaltioihin sijoittautuneita osingonsaajia.

29 Kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevien sopimusten mahdollisesta vaikutuksesta komissio toteaa ensinnäkin, että pelkkä kyseisissä sopimuksissa määrätty lähdeverokannan alentaminen muihin jäsenvaltioihin tai ETA-sopimuksen sopimusvaltioihin sijoittautuneille emoyhtiöille maksettujen osinkojen osalta ei yksinään saa aikaan täydellistä taloudellisen kohtelun yhdenvertaisuutta, koska se ei vastaa sellaista täydellistä taloudellista lähdeverosta vapauttamista, jonka Saksaan sijoittautuneet emoyhtiöt sitä vastoin saavat hyväkseen.

30 Toiseksi komissio katsoo, että Saksan liittotasavallan tekemissä kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevissa sopimuksissa määrätty hyvitysjärjestelyt korkeintaan lieventävät sellaisten emoyhtiöiden kaksinkertaista verotusta, jotka eivät ole sijoittautuneet Saksaan, eivätkä ne mahdollista täysimääräistä taloudellista vapauttamista kaikissa tapauksissa, koska velvollisuus alentaa veroa rajoittuu hyvitetävän veron enimmäismäärään.

31 Komissio toteaa lisäksi, ettei se, etteivät ulkomailla asuvat emoyhtiöt ole velvollisia maksamaan elinkeinoveroa, ole mikään veroetu, koska vaikka tällainen etu olisi olemassa, se ei erilaisen luonteensa vuoksi riittäisi kompensoimaan epäedullista verokohtelua, joka johtuu tulon lähteellä pidätetyn pääomatuloveron lopullisuudesta juuri kyseisten emoyhtiöiden verotuksessa. Syy, jonka vuoksi johonkin toiseen jäsenvaltioon tai ETA-sopimuksen sopimusvaltioon sijoittautunut emoyhtiö ei ole velvollinen maksamaan elinkeinoveroa, on se, ettei se harjoita elinkeinotoimintaa saksalaisen kunnan alueella eikä veron kohdetta siis ole.

32 Komissio tuo lopuksi esiin vielä sen, että kyseistä verojärjestelmää ei voida oikeuttaa tarpeella säilyttää verotusvallan tasapuolinen jakautuminen jäsenvaltioiden välillä eikä Saksan verojärjestelmän johdonmukaisuuteen liittyvillä syillä.

33 Saksan liittotasavalta moittii komissiota siitä, että se on tutkinut erikseen verotusketjun väliportaana pääomayhtiöiden vapauttamisen verosta, vaikka kyseinen jäsenvaltio on vuodesta 2001 lähtien soveltanut osittaisen tulojen järjestelmää, jossa osinkoverotus jaetaan kahteen vaiheeseen. Tämän osittaisen verotuksen ensimmäisessä vaiheessa osingonjakajayhtiö on velvollinen maksamaan lopullisen yhteisöveron, jota ei voida hyvittää ja jonka verokanta on 1.1.2008 lähtien 15 prosenttia, kun taas toisessa vaiheessa se viimeinen yhtiöosuusien haltija, joka saa osingot, maksaa veroa niin paljon, että kun sen maksama vero lisätään ensimmäisessä vaiheessa kannettuun osittaiseen veroon, saadaan jaetun voiton koko vero. Näin ollen yhdenkertainen kokonaisverotus saadaan aikaan kahdella osittaisella verotuksella ja väliportaana yhtiöt, joilla on omistusosuuksia, vapautetaan verosta liian ankaran verotuksen välttämiseksi. Saksassa asuvalle osakkuuksia omistavalle yhtiölle maksettujen osinkojen verotuksesta luopumista KStG:n 8 b §:n mukaan ei siis ole pidettävä päätöksenä, jonka mukaan osinkoverotusvaltaa ei käytetä, koska sitä käytetään monivaiheisen kokonaisjärjestelmän välityksellä.

- 34 Tätä Saksasta saadun ja osinkona jaetun voiton yhdenkertaisen kokonaisverotuksen periaatetta sovelletaan sekä tapauksissa, joissa kyseinen voitto ei lähde maasta, että rajat ylittävissä tapauksissa. Jotta Saksan liittotasavallan osingoista kantaman veron määrä olisi kuitenkin sama sisäisessä tilanteessa ja rajat ylittävässä tilanteessa, Saksan liittotasavallan mukaan jälkimmäisessä tapauksessa on tarpeen siirtää toinen verotusvaihe aiemmaksi, koska ulkomaisen emoyhtiön osingonjako ulkomaiselle osakkeenomistajalleen ei kuulu Saksan liittotasavallan verotusvallan piiriin. Jakoperiaatteen ja alueperiaatteen mukaan kullakin jäsenvaltiolla on nimittäin oikeus verottaa omalla alueellaan syntynyttä voittoa.
- 35 Saksan liittotasavalta myöntää, että se kohtelee eri tavalla Saksassa asuvia ja ulkomailla asuvia pääomayhtiöitä silloin, kun ne saavat osinkoja Saksassa asuvilta yhtiöiltä, koska ainoastaan viimeksi mainittuihin voidaan soveltaa KStG:n 8 b §:ssä säädettyä verovapautusta.
- 36 Tämä erilainen kohtelu on kuitenkin Saksan liittotasavallan mukaan vain muodollista, eikä siitä aiheudu syrjintää johonkin toiseen jäsenvaltioon tai ETA-sopimuksen sopimusvaltioon sijoittautuneiden emoyhtiöiden haitaksi.
- 37 Yhtäältä Saksaan sijoittautuneet yhtiöt ja sellaiset yhtiöt, joiden kotipaikka on jossakin muussa jäsenvaltiossa tai ETA-sopimuksen sopimusvaltiossa, eivät ole Saksan liittotasavallan mukaan toisiinsa rinnastettavassa tilanteessa KStG:n 8 b §:n tavoitteeseen nähden eli siihen, että osinkojen liian ankaraa verotusta vältetään Saksassa soveltamalla tulojen osittaisen verotuksen järjestelmää. Osinkoja jaettaessa johonkin toiseen jäsenvaltioon tai ETA-sopimuksen sopimusvaltioon sijoittautuneelle yhtiölle mainittua vaaraa ei nimittäin ole.
- 38 Toisaalta Saksan liittotasavallan mukaan Saksan verojärjestelmä ei vähennä ulkomaisten sijoittajien kiinnostusta sijoittaa Saksaan sijoittautuneiden yritysten pääomaan, koska jos käytössä on kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevaan sopimukseen perustuva veron vähennys, ulkomailla asuville osingonsaajille maksettuihin osinkoihin kohdistuva Saksan veron määrä on periaatteessa sama kuin sen veron määrä, joka kohdistuu Saksassa asuville osingonsaajille maksettuihin osinkoihin.
- 39 Kun osinkoja jaetaan rajojen yli, Saksan liittotasavallan mukaan lisäverotus seuraa vain osingonsaajan asuinvaltion toimista, mikä johtuu eri verolainsäädäntöjen soveltamisesta rinnakkain.
- 40 Tulo- ja yhteisöveroon liittyvän kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevien sopimusten, joita Saksan liittotasavalta on tehnyt kaikkien muiden unionin jäsenvaltioiden sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan kanssa, nojalla osingosta peritään Saksan liittotasavallan mukaan vain lähdevero, jonka verokanta on yleensä 10 tai 15 prosenttia. Kun nämä sopimukset otetaan huomioon, kyseinen jäsenvaltio verottaa jopa paljon lievemmin ulkomailla asuville osingonsaajille maksettuja osinkoja kuin Saksassa asuville.
- 41 Lisäksi kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevissa sopimuksissa määrätään, että kaksinkertaisen verotuksen vaara vältetään vähentämällä tulon lähteellä Saksassa peritty vero osingonsaajayhtiön sijoittautumisvaltiossa maksettavasta verosta.
- 42 Saksan liittotasavalta toteaa lopuksi, että vaikka Saksassa asuvien yhtiöiden jakamat osingot eivät ole yhteisöveron alaisia, kyseiset osingot otetaan huomioon näiden yhtiöiden maksettavaksi tulevan elinkeinoveron laskennassa mainittua veroa koskevan lain mukaan. Ulkomaisille yhtiöille jaetut osingot eivät sitä vastoin ole tämän veron alaisia.
- 43 Toissijaisesti Saksan liittotasavalta väittää, että Saksan osinkoverotusjärjestelmä on joka

tapauksessa oikeutettu yleistä etua koskevista pakottavista syistä, joita ovat muun muassa tarve taata verotusvallan tasapuolinen jako ja alueperiaate sekä tarve säilyttää verojärjestelmän johdonmukaisuus.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

EY 56 artiklan 1 kohdan noudattamatta jättäminen

– Pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksen olemassaolo

44 On muistutettava, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä on todettu, että vaikka välitön verotus kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, niiden on kuitenkin tätä toimivaltaansa käyttäessään noudatettava unionin oikeutta (ks. mm. asia C-374/04, *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation*, tuomio 12.12.2006, Kok., s. I-11673, 36 kohta; asia C-379/05, *Amurta*, tuomio 8.11.2007, Kok., s. I-9569, 16 kohta; asia C-540/07, komissio v. Italia, tuomio 19.11.2009, Kok., s. I-10983, 28 kohta ja asia C-487/08, komissio v. Espanja, tuomio 3.6.2010, 37 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

45 Kunkin jäsenvaltion asiana on järjestää voitonjakoa koskeva verotusjärjestelmänsä unionin oikeutta noudattaen ja määrittää veron laskentapohja ja verokanta, joita sovelletaan osinkoa saavaan osakkeenomistajaan (ks. mm. em. asia *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation*, tuomion 50 kohta; asia C-446/04, *Test Claimants in the FII Group Litigation*, tuomio 12.12.2006, Kok., s. I-11753, 47 kohta; asia C-194/06, *Orange European Smallcap Fund*, tuomio 20.5.2008, Kok., s. I-3747, 30 kohta ja asia C-128/08, *Damseaux*, tuomio 16.7.2009, Kok., s. I-6823, 25 kohta).

46 On myös todettava, että unionin tason yhtenäistämis- tai yhdenmukaistamistoimien puuttuessa jäsenvaltioilla on edelleen toimivalta sopimuksin tai yksipuolisesti päättää verotusvaltansa jakoperusteista erityisesti kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi (asia C-336/96, *Gilly*, tuomio 12.5.1998, Kok., s. I-2793, 24 ja 30 kohta; asia C-307/97, *Saint-Gobain ZN*, tuomio 21.9.1999, Kok., s. I-6161, 57 kohta; em. asia *Amurta*, tuomion 17 kohta; em. asia komissio v. Italia, tuomion 29 kohta ja em. asia komissio v. Espanja, tuomion 38 kohta).

47 Kuten ilmenee erityisesti direktiivin 90/435 johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta, kyseisellä direktiivillä pyritään yhteisen verojärjestelmän käyttöönotolla estämään se, että eri jäsenvaltioissa sijaitsevien yhtiöiden välinen yhteistyö saatettaisiin epäedullisempaan asemaan kuin samassa jäsenvaltiossa sijaitsevien yhtiöiden välinen yhteistyö, ja helpottamaan näin yhtiöiden ryhmittymistä unionin tasolla (em. asia *Test Claimants in the FII Group Litigation*, tuomion 103 kohta; em. asia *Amurta*, tuomion 18 kohta ja em. asia komissio v. Espanja, tuomion 39 kohta).

48 Niiden omistussuhteiden osalta, jotka eivät kuulu direktiivin 90/435 soveltamisalaan, jäsenvaltioiden tehtävänä on määrittää, onko – ja missä määrin – jaetun voiton taloudellista kaksinkertaista verotusta tai ketjuverotusta vältettävä, ja ottaa tätä varten käyttöön yksipuolisesti tai muiden jäsenvaltioiden kanssa tekemiensä verosopimusten kautta järjestelyjä taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen tai ketjuverotuksen välttämiseksi tai vähentämiseksi. Pelkästään tämä ei voi kuitenkaan olla perusteena sille, että jäsenvaltiot soveltavat perustamissopimuksessa taattujen liikkumisvapauksien vastaisia toimenpiteitä (ks. em. asia *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation*, tuomion 54 kohta; em. asia *Amurta*, tuomion 24 kohta; em. asia komissio v. Italia, tuomion 31 kohta ja em. asia komissio v. Espanja, tuomion 40 kohta).

49 Nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, että Saksan lainsäädännön mukaan Saksaan sijoittautuneen yhtiön kyseisessä jäsenvaltiossa asuville yhtiöille sekä yhtiöille, joiden kotipaikka

on jossakin toisessa jäsenvaltiossa, jakamat osingot ovat tulon lähteellä suoritettavan veron pidätyksen alaisia. Saksaan sijoittautuneille yhtiöille jaettuja osinkoja ei kuitenkaan oteta KStG:n 8 b §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen nojalla huomioon laskettaessa yhtiön tuloa, ja toisaalta niistä näin pidätetty lähdevero hyvitetään. EStG:n 36 §:n 2 ja 4 momentin mukaan kyseinen veronhyvitys palautetaan verovelvolliselle siltä osin kuin maksettavan tuloveron määrä on pienempi kuin veronhyvityksen määrä. Tästä seuraa, että osinkoja saaville Saksassa asuville yhtiöille ei aiheudu lähdeveron pidätyksestä verorasitusta.

50 Johonkin muuhun jäsenvaltioon sijoittautuneille yhtiöille maksettujen osinkojen verotuksessa lähdeveroa pidetään Saksan vero-oikeudessa sitä vastoin lopullisena verona siinä tapauksessa, että direktiivin 90/435 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyä emoyhtiön omistusosuutta tytäryhtiön yhtiöpääomasta koskevaa rajaa ei saavuteta.

51 Sitä, että Saksan verolainsäädännössä tehdään siis ero osinkojen kohtelun välille sen mukaan, jaetaanko osingot Saksassa asuville vai ulkomailla asuville yhtiöille, ei ole kiistetty.

52 Tässä yhteydessä Saksan liittotasavalta huomauttaa kuitenkin yhtäältä, että osingonsaajayhtiöt eivät ole kyseessä olevan verolainsäädännön tavoitteen kannalta keskenään rinnastettavassa tilanteessa, ja toisaalta, että verorasitus, joka kohdistuu johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneille yhtiöille maksettuihin osinkoihin, ei ole suurempi kuin Saksassa asuville yhtiöille jaettuihin osinkoihin kohdistuva verorasitus.

53 Ensinnäkin on tarkastettava, ovatko osingonsaajayhtiöt keskenään rinnastettavissa tilanteissa sen mukaan, asuvatko ne Saksassa vai eivät, kun otetaan huomioon mainitun lainsäädännön tavoite, joka Saksan liittotasavallan mukaan on jaettujen voittojen liian ankaran verotuksen välttäminen Saksassa.

54 Tästä voidaan vain todeta, että tavoite jaettujen voittojen liian ankaran verotuksen vältttämisestä Saksassa saavutetaan poistamalla Saksassa asuville yhtiöille jaettujen osinkojen ketjuverotus tämän tuomion 49 kohdassa kuvailtujen menettelytapojen mukaan.

55 Oikeuskäytännöstä tosin ilmenee, että sellaisten toimenpiteiden suhteen, joista jäsenvaltio on säättänyt välttääkseen maassa asuvan yhtiön jakamien voittojen ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen tai vähentääkseen sitä, maassa asuvien osingonsaajayhtiöiden tilanne ei välttämättä ole rinnastettavissa toisessa jäsenvaltiossa asuvien osingonsaajayhtiöiden tilanteeseen (ks. vastaavasti asia C-170/05, Denkavit Internationaal ja Denkavit France, tuomio 14.12.2006, Kok., s. I-11949, 34 kohta; em. asia Amurta, tuomion 37 kohta; em. asia komissio v. Italia, tuomion 51 kohta ja em. asia komissio v. Espanja, tuomion 50 kohta).

56 Jos jäsenvaltio kuitenkin yksipuolisesti tai verosopimusten välityksellä säättää, että tuloverovelvollisia ovat maassa asuvien yhtiöiden lisäksi ulkomailla asuvat yhtiöt osingoista, joita ne saavat maassa asuvalta yhtiöltä, näiden ulkomailla asuvien yhtiöiden tilanne muistuttaa maassa asuvien yhtiöiden tilannetta (ks. vastaavasti em. asia Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, tuomion 68 kohta; em. asia Denkavit Internationaal ja Denkavit France, tuomion 35 kohta; em. asia Amurta, tuomion 38 kohta; em. asia komissio v. Italia, tuomion 52 kohta ja em. asia komissio v. Espanja, tuomion 51 kohta).

57 Pelkästään siitä, että kyseinen valtio käyttää verotusvaltaansa, aiheutuu näet toisessa jäsenvaltiossa toimitettavasta verottamisesta riippumatta ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen vaara. Tällaisessa tapauksessa osinkoa jakavan yhtiön asuinvaltion on varmistettava, että ulkomailla asuvia osingonsaajayhtiöitä kohdellaan vastaavasti kuin maassa asuvia yhtiöitä suhteessa kyseisen valtion kansallisessa oikeudessa säädettyyn järjestelyyn

ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tai vähentämiseksi, jotta ulkomailla asuviin osingonsaajayhtiöihin ei kohdistu pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitusta, joka on EY 56 artiklan mukaan lähtökohtaisesti kielletty (ks. em. asia *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation*, tuomion 70 kohta; em. asia *Amurta*, tuomion 39 kohta; em. asia komissio v. *Italia*, tuomion 53 kohta ja em. asia komissio v. *Espanja*, tuomion 52 kohta).

58 Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin todettava, että Saksan liittotasavalta on päättänyt käyttää verotusvaltaansa muissa jäsenvaltioissa asuville yhtiöille jaettujen osinkojen osalta. Näitä osinkoja saavat ulkomailla asuvat yhtiöt ovat näin ollen Saksassa asuviin yhtiöihin rinnastettavassa tilanteessa Saksassa asuvien yhtiöiden jakamien osinkojen ketjuverotuksen vaaran suhteen, joten ulkomailla asuvia osingonsaajayhtiöitä ei voida kohdella eri tavalla kuin Saksassa asuvia osingonsaajayhtiöitä (em. asia komissio v. *Espanja*, tuomion 53 kohta).

59 Saksan liittotasavallan väite, jonka mukaan Saksassa asuvat ja ulkomailla asuvat osingonsaajayhtiöt eivät ole keskenään rinnastettavassa tilanteessa, koska vain voitto, jonka Saksassa asuvat osingonsaajayhtiöt jakavat edelleen, voi joutua liian ankaran verotuksen kohteeksi Saksassa, sillä kyseinen jäsenvaltio voi verottaa vain sellaisten yhtiöiden osakkeenomistajien tuloja, jotka asuvat mainitussa jäsenvaltiossa, ei kuitenkaan voi kumota tätä väitettä.

60 Ei voida sulkea pois sitä, että jossakin muussa jäsenvaltiossa kuin Saksan liittotasavallassa asuvalla yhtiöllä on Saksassa asuvia osakkeenomistajia, ja lisäksi ulkomailla asuville yhtiöille maksettuihin osinkoihin kohdistuvan verorasituksen vertaaminen siihen kokonaisverorasitukseen, joka kohdistuu osinkoihin silloin, kun Saksassa asuva yhtiö jakaa saamansa osingot edelleen Saksassa asuville osakkeenomistajilleen, merkitsisi sellaisten järjestelmien ja tilanteiden vertaamista, jotka eivät ole toisiinsa rinnastettavissa, eli yhtäältä kotimaisten osinkojen saajina olevien luonnollisten henkilöiden ja heidän tuloverojärjestelmänsä ja toisaalta ulkomaille maksettavien osinkojen saajina olevien pääomayhtiöiden ja kyseisen jäsenvaltion pidättämän lähdeveron vertaamista (ks. vastaavasti em. asia komissio v. *Italia*, tuomion 43 kohta).

61 Toiseksi Saksan liittotasavalta on viitannut osoittaakseen, ettei johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneille yhtiöille maksettuihin osinkoihin kohdistuva verorasitus ole Saksassa asuville yhtiöille jaettuihin osinkoihin kohdistuvaa verorasitusta suurempi, kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeviin sopimuksiin, joita se on tehnyt kaikkien jäsenvaltioiden kanssa, sekä siihen, että Saksassa asuvat yhtiöt ovat velvollisia maksamaan elinkeinoveroa Saksassa, toisin kuin ulkomailla asuvat yhtiöt.

62 Kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevien sopimusten vaikutuksesta on muistutettava unionin tuomioistuimen kylläkin todenneen, ettei voida sulkea pois sitä, että jäsenvaltio onnistuu takaamaan perustamissopimuksesta johtuvien velvoitteidensa noudattamisen tekemällä toisen jäsenvaltion kanssa sopimuksen, jonka tarkoituksena on välttää kaksinkertainen verotus (ks. vastaavasti em. asia *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation*, tuomion 71 kohta; em. asia *Amurta*, tuomion 79 kohta; em. asia komissio v. *Italia*, tuomion 36 kohta ja em. asia komissio v. *Espanja*, tuomion 58 kohta).

63 Tällöin on kuitenkin tarpeen, että tällaisen sopimuksen soveltaminen mahdollistaa kansallisesta lainsäädännöstä johtuvan erilaisen kohtelun vaikutusten kompensoimisen (ks. em. asia komissio v. *Italia*, tuomion 37 kohta ja em. asia komissio v. *Espanja*, tuomion 59 kohta).

64 Saksan liittotasavallan toimittamien tietojen mukaan muiden jäsenvaltioiden kanssa tekemiensä kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevien sopimusten mukaan Saksan liittotasavalta pidättää tulon lähteellä osingoista veron, jonka verokanta on yleensä 10 tai 15 prosenttia, ja tämän rajan ylittävä lähdevero palautetaan kansallisen oikeuden mukaan

osakkeenomistajalle.

65 Kuten komissio kuitenkin aiheellisesti huomauttaa, pelkästään se, että lähdeverokantaa on alennettu muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yhtiöiden jakamien osinkojen osalta, ei sellaisenaan voi kompensoida kansallisella verolainsäädännöllä käyttöön otetun erilaisen kohtelun vaikutuksia, koska se ei vastaa tämän tuomion 49 kohdassa kuvailtujen menettelyjen mukaan tehtävää lähdeverotuksesta aiheutuvan taloudellisen rasituksen kumoamista, jonka Saksaan sijoittautuneet yhtiöt saavat hyväkseen.

66 Saksan liittotasavalta toteaa myös, että kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevissa sopimuksissa määrätään, että kaksinkertaisen verotuksen vaara vältetään vähentämällä tulon lähteellä pidätetty vero sijoittautumisvaltiossa maksettavasta verosta. Komission antamien tietojen – joita vastaajana oleva jäsenvaltio ei ole kiistänyt – mukaan mainituissa verosopimuksissa määrätään, että velvollisuus vähentää kyseinen vero on rajattu näin hyvitetävän veron enimmäismäärään.

67 Tästä on todettava, että hyvitysmenetelmän soveltamisen pitäisi mahdollistaa se, että Saksan liittotasavallan kantama osinkovero voitaisiin kokonaisuudessaan vähentää osingonsaajayhtiön sijoittautumisvaltiossa maksettavasta verosta siten, että jos tämän yhtiön saamiin osinkoihin lopulta kohdistuisi suurempi verorasitus kuin Saksaan sijoittautuneille yhtiöille maksettuihin osinkoihin, tätä raskaampaa verorasitusta ei voitaisi enää pitää Saksan liittotasavallan vaan verotusvaltaansa käyttäneen osingonsaajayhtiön sijoittautumisvaltion syynä (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Espanja, tuomion 60 kohta).

68 Erilainen kohtelu voidaan poistaa käyttämällä kyseistä hyvitysmenetelmää näin ollen vain silloin, kun Saksasta peräisin olevia osinkoja verotetaan riittävästi toisessa jäsenvaltiossa. Jos näitä osinkoja ei veroteta tai jos niitä ei veroteta riittävästi, Saksassa kannetun veron määrää tai sen osaa ei voida vähentää (ks. em. asia komissio v. Italia, tuomion 38 kohta ja em. asia komissio v. Espanja, tuomion 62 kohta).

69 On myös täsmennettävä, että toisen jäsenvaltion päätös verottaa Saksasta peräisin olevia tuloja tai sen päätös kyseisen verotuksen tasosta ei kuitenkaan riipu Saksan liittotasavallasta vaan kyseisen toisen jäsenvaltion määrittelemistä verotusta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (em. asia komissio v. Espanja, tuomion 64 kohta).

70 Saksan liittotasavalta ei näin ollen voi perustellusti väittää, että se, että Saksassa maksettu vero vähennetään toisessa jäsenvaltiossa maksettavasta verosta kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyjen sopimusten määräysten perusteella, mahdollistaisi joka tapauksessa sen, että kansallisen verolainsäädännön säännösten tai kyseisten verosopimusten määräysten, joiden johdosta lähdeverokantaa alennetaan, soveltamisesta johtuva erilainen kohtelu neutralisoidaan (ks. myös em. asia komissio v. Italia, tuomion 39 kohta ja em. asia komissio v. Espanja, tuomion 64 kohta).

71 Saksan liittotasavallan väitteestä, jonka mukaan johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneet osingonsaajayhtiöt eivät ole velvollisia maksamaan elinkeinoveroa, jota Saksaan sijoittautuneet osingonsaajayhtiöt ovat velvollisia maksamaan, on riittävästi muistutusta, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan perusvapauden vastaista epäedullista verokohtelua ei voida pitää unionin oikeuden mukaisena muiden veroetujen olemassaolon perusteella, vaikka tällaisia etuja olisikin olemassa (ks. vastaavasti asia C-35/98, Verkooijen, tuomio 6.6.2000, Kok., s. I-4071, 61 kohta; em. asia Amurta, tuomion 75 kohta ja asia C-233/09, Dijkman ja Dijkman-Lavaleije, tuomio 1.7.2010, 41 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

72 Kun edellä esitetty otetaan huomioon, on näin ollen todettava, että Saksan

verolainsäädännössä säädetty osinkojen erilainen kohtelu sen mukaan, onko ne jaettu Saksassa asuville vai ulkomailla asuville yhtiöille, on omiaan vähentämään muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yhtiöiden kiinnostusta sijoittaa Saksaan ja voi myös estää sen, että Saksassa asuvat yhtiöt keräävät pääomaa muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneilta yhtiöiltä.

73 Näin ollen mainittu lainsäädäntö muodostaa EY 56 artiklan 1 kohdassa lähtökohtaisesti kielletty pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksen.

– Pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksen oikeuttaminen

74 Kuten erittäin vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, pääomien vapaata liikkuvuutta rajoittavat kansalliset toimenpiteet voivat olla oikeutettuja yleistä etua koskevista pakottavista syistä edellyttäen, että toimenpiteet ovat omiaan takaamaan niillä tavoiteltavan päämäärän toteutumisen ja että niillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi (ks. asia C-112/05, komissio v. Saksa, tuomio 23.10.2007, Kok., s. I-8995, 72 ja 73 kohta ja em. asia Dijkman ja Dijkman-Lavaleije, tuomion 49 kohta).

75 Tässä yhteydessä Saksan liittotasavalta väittää ensinnäkin, että osinkoverotusta koskevan Saksan verosäännösten, jonka tarkoituksena on luoda voiton yhdenkertainen kokonaisverotus sekä sisäisissä että rajat ylittävissä tilanteissa, oikeuttaa tarve taata verotusvallan tasapuolinen jakautuminen, joka liittyy alueperiaatteeseen, jonka mukaan kullakin jäsenvaltiolla on oikeus verottaa alueellaan syntynyttä voittoa. Vain lähdeverotuksen avulla kyseinen jäsenvaltio voi huolehtia siitä, että sen alueella taloudellisesta toiminnasta saatavien tulojen perusteella jaettuja osinkoja verotetaan Saksassa kokonaisuudessaan ja ainoastaan yhden kerran.

76 Saksan liittotasavalta toteaa lisäksi, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ja erityisesti edellä mainitussa asiassa *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation* annetun tuomion 59 kohdasta sekä asiassa C-182/08, *Glaxo Wellcome*, 17.9.2009 annetun tuomion (Kok., s. I-8591) 83 kohdasta ilmenee, että se, että osinkoa jakavan yhtiön asuinvaltion edellytetään varmistavan, ettei ulkomailla asuvalle osakkeenomistajalle jaettu voitto joudu ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen kohteeksi, merkitsisi itse asiassa sitä, että kyseisen valtion olisi luovuttava oikeudestaan kantaa veroa alueellaan harjoitetusta taloudellisesta toiminnasta saadusta tulosta.

77 Tästä on muistutettava, että jäsenvaltioiden välisen verotusvallan tasapainoisen jakautumisen turvaamisen tarpeeseen perustuva oikeuttamisperuste voidaan hyväksyä muun muassa silloin, kun asianomaisella järjestelmällä pyritään estämään menettelytapoja, jotka ovat omiaan vaarantamaan jäsenvaltion oikeuden käyttää verotusvaltaansa sen alueella toteutettujen toimintojen osalta (ks. asia C-347/04, *Rewe Zentralfinanz*, tuomio 29.3.2007, Kok., s. I-2647, 42 kohta; asia C-231/05, *Oy AA*, tuomio 18.7.2007, Kok., s. I-6373, 54 kohta; em. asia *Amurta*, tuomion 58 kohta ja asia C-303/07, *Aberdeen Property Fininvest Alpha*, tuomio 18.6.2009, Kok., s. I-5145, 66 kohta).

78 Oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin myös, että silloin, kun jäsenvaltio on päättänyt jättää verottamatta alueelleen sijoittautuneita osingonsaajayhtiöitä tämäntyyppisten tulojen osalta, se ei voi vedota tarpeeseen taata verotusvallan tasapainoinen jakautuminen jäsenvaltioiden välillä perustellakseen muuhun jäsenvaltioon sijoittautuneiden osingonsaajayhtiöiden verotuksen (em. asia *Amurta*, tuomion 59 kohta ja em. asia *Aberdeen Property Fininvest Alpha*, tuomion 67 kohta).

79 Vaikka Saksan liittotasavalta väittää, että KStG:n 8 b §:ää ei voida pitää ilmentymänä kyseisen valtion päätöksestä olla käyttämättä osinkoja koskevaa verotusvaltaansa, on kuitenkin selvää, että tulon lähteellä pidätetyn veron vaikutukset Saksaan sijoittautuneisiin osingonsaajayhtiöihin poistetaan kokonaan Saksassa asuvien yhtiöiden jakamien osinkojen

osalta.

80 Oikeuskäytännön mukaan tosin se, että osinkoa jakavan yhtiön asuinvaltion edellytetään varmistavan, ettei ulkomaille asuvalle osakkeenomistajalle jaettu voitto joudu ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen kohteeksi, joko tekemällä nämä voitot osinkoa jakavalle yhtiölle verottomiksi tai myöntämällä mainitulle osakkeenomistajalle veroedun, joka vastaa osinkoa jakavan yhtiön mainituista voitoista maksamaa veroa, merkitsisi itse asiassa sitä, että kyseisen valtion olisi luovuttava oikeudestaan kantaa veroa alueellaan harjoitetusta taloudellisesta toiminnasta saadusta tulosta (ks. em. asia *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation*, tuomion 59 kohta ja em. asia *Glaxo Wellcome*, tuomion 83 kohta).

81 Nyt käsiteltävässä asiassa johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen yhtiön vapauttaminen lähdeverosta tai Saksan liittotasavallan pidättämää lähdeveroa vastaavan veroedun myöntäminen sille ei kuitenkaan merkitsisi sitä, että Saksan liittotasavallan olisi luovuttava oikeudestaan verottaa sen alueella harjoitetun taloudellisen toiminnan tuottamaa tuloa. Saksassa asuvien yhtiöiden jakamia osinkoja nimittäin verotetaan jo toteutuneina voittoina osinkoja jakavien yhtiöiden verotuksessa.

82 Lähdeverosta vapauttaminen tai Saksan liittotasavallan pidättämää lähdeveroa vastaavan veroedun myöntäminen toki merkitsee Saksan liittotasavallan kannalta sen verotulojen vähentymistä.

83 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin, että verotulojen vähentymistä ei voida pitää yleistä etua koskevana pakottavana syynä, johon voidaan vedota lähtökohtaisesti perusvapauden vastaisen toimenpiteen oikeuttamiseksi (ks. mm. asia C-319/02, *Manninen*, tuomio 7.9.2004, Kok., s. I-7477, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

84 Toiseksi Saksan liittotasavalta väittää, että osinkoverotusjärjestelmä on perusteltu syistä, jotka liittyvät verojärjestelmän johdonmukaisuuteen. KStG:n 8 b §:ssä myönnettyä veroetua kompensoi nimittäin verohaitta eli osakkeenomistajien verotus. Jopa niissä tapauksissa, joissa voittoa ei jaeta osakkeenomistajille, verotuksen toinen vaihe toteutetaan Saksassa.

85 Tässä yhteydessä on muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan tarpeella säilyttää verojärjestelmän johdonmukaisuus voidaan perustella perustamissopimuksessa taattujen liikkumisvapauksien käytön rajoitus (asia C-204/90, *Bachmann*, tuomio 28.1.1992, Kok., s. I-249, Kok. Ep. XII, s. I-1, 28 kohta; em. asia *Manninen*, tuomion 42 kohta; asia C-418/07, *Papillon*, tuomio 27.11.2008, Kok., s. I-8947, 43 kohta ja em. asia *Glaxo Wellcome*, tuomion 77 kohta).

86 Oikeuskäytännön mukaan tällainen oikeuttamisperuste voidaan hyväksyä vain, jos kyseinen veroetu on välittömässä yhteydessä siihen, että etu kompensoidaan kantamalla tietty vero, ja tämän yhteyden välittömyyttä on arvioitava kyseessä olevan säännösten päämäärään nähden (ks. em. asia *Papillon*, tuomion 44 kohta ja em. asia *Glaxo Wellcome*, tuomion 78 kohta).

87 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, ettei kyseisessä verolainsäädännössä Saksassa asuvalle yhtiölle jaetuista osingoista pidätettävän lähdeveron vaikutusten poistaminen edellytä sitä, että kyseinen yhtiö jakaa osingot edelleen, eikä sitä, että kyseisten osinkojen verotus mainitun yhtiön osakkeenomistajien tulona mahdollistaa lähdeverovapautuksen kompensoimisen taloudelliselta kannalta.

88 Kuten kyseessä olevan verolainsäädännön perustelujen kuvauksesta – joka on esitetty Saksan liittotasavallan vastineessa – ilmenee, yksi tulojen osittaisen verottamisen järjestelmän tavoitteista on suosia liiketoiminnan voittojen uudelleen sijoittamista yritykseen ja parantaa näin yritysten omarahoitusta. Tällaisella osittaisella verojärjestelmällä pyritään erityisesti suosimaan

voittojen jättämistä yhtiöön ja välttämään se, että ne jaettaisiin osakkeenomistajille osinkoina.

89 Verotuksen toinen vaihe toteutuu nimittäin vain silloin, jos voittoa on jaettu osakkeenomistajille osinkona, joten järjestelmä tekee voittojen kerryttämisen yhtiön sisällä verotuksellisesti edullisemmaksi kuin niiden jakamisen osakkeenomistajille.

90 Jos verotuksen toisen vaiheen välttämistä voidaan pitää mainitun verojärjestelmän tavoitteen – eli voittojen kerryttämisen osingonsaajayhtiön sisällä ja sen välttämisen, että niitä jaetaan osinkoina osakkeenomistajille – mukaisena, ei voida katsoa, että etu, joka muodostuu Saksassa asuville yhtiöille jaettujen osinkojen vapauttamisesta lähdeverosta, kompensoidaan kaikissa tapauksissa sillä, että kyseistä voittoa verotetaan emoyhtiön osakkeenomistajien verotuksessa näiden tulona.

91 Saksan liittotasavallan väitettä, jonka mukaan silloinkin, kun osingonsaajayhtiön voittoja ei jaeta osakkeenomistajille, verotuksen toinen vaihe toteutuu kuitenkin myöhemmin, koska verotettava tapahtuma toteutuu väistämättä tulevaisuudessa, ei voida hyväksyä. Vaikka oletettaisiinkin, että näin on, mahdollinen myöhempi verotus ei voi oikeuttaa Saksassa asuville yhtiöille maksettujen osinkojen välitöntä vapauttamista lähdeverosta.

92 Näin ollen tämän tuomion 86 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettua välitöntä yhteyttä ei ole Saksassa asuville yhtiöille maksettujen osinkojen lähdeverovapautuksen ja sen välillä, että mainittuja osinkoja verotetaan joko kyseisten yhtiöiden osakkeenomistajien tuloina tai mahdollisen tulevan verotettavan tapahtuman johdosta.

93 Kyseisestä verolainsäädännöstä seuraavaa pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitusta ei siis voida oikeuttaa Saksan liittotasavallan esittämillä perusteilla.

94 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut EY 56 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska siinä tapauksessa, että direktiivin 90/435 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyä emoyhtiön vähimmäisosuutta tytäryhtiön pääomasta ei ole saavutettu, se verottaa taloudelliselta kannalta ankarammin muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille yhtiöille jaettuja osinkoja kuin sellaisille yhtiöille, joiden kotipaikka on Saksassa.

ETA-sopimuksen 40 artiklan noudattamatta jättäminen

95 Yksi ETA-sopimuksen päätavoitteista on tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaan liikkuvuuden mahdollisimman täydellinen toteuttaminen kaikkialla ETA:ssa siten, että unionin alueella saavutetut sisämarkkinat laajennetaan koskemaan EFTA-valtioita. Tässä tarkoituksessa useilla ETA-sopimuksen määräyksillä pyritään takaamaan sen tulkinnan mahdollisimman suuri yhdenmukaisuus koko ETA:ssa (ks. lausunto 1/92, 10.4.1992, Kok., s. I-2821, Kok. Ep. XII, s. I-71). Tällöin unionin tuomioistuimen asiana on valvoa, että perustamissopimuksen kanssa keskeisiltä osin identtisiä ETA-sopimuksen sääntöjä tulkitaan jäsenvaltioissa yhdenmukaisesti (asia C-452/01, Ospelt ja Schlössle Weissenberg, tuomio 23.9.2003, Kok., s. I-9743, 29 kohta ja em. asia komissio v. Italia, tuomion 65 kohta).

96 Tästä seuraa, että vaikka ETA-sopimuksen sopimuspuolina olevien valtioiden kansalaisten välisen pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksia on arvioitava kyseisen sopimuksen 40 artiklan ja liitteen XII perusteella, näillä määräyksillä on sama oikeudellinen ulottuvuus kuin EY 56 artiklan keskeisiltä osin identtisillä määräyksillä (ks. asia C-521/07, komissio v. Alankomaat, tuomio 11.6.2009, Kok., s. I-4873, 33 kohta ja em. asia komissio v. Italia, tuomion 66 kohta).

97 Kuten tämän tuomion 49 kohdassa on todettu, Saksaan sijoittautuneille osingonsaajayhtiöille ei synny verorasitusta Saksassa asuvien yhtiöiden niille jakamista osingoista

pidätettävästä lähdeverosta.

98 Islantiin ja Norjaan sijoittautuneille yhtiöille maksettujen osinkojen osalta lähdeveroa pidetään Saksan oikeuden mukaan lopullisena verona.

99 Tämän vuoksi sekä syistä, jotka on esitetty tutkittaessa kanne EY 56 artiklan 1 kohdan osalta, on katsottava, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut ETA-sopimuksen 40 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se verottaa taloudelliselta kannalta ankarammin Islantiin ja Norjaan sijoittautuneille yhtiöille jaettuja osinkoja kuin sellaisille yhtiöille, joiden kotipaikka on Saksassa.

Oikeudenkäyntikulut

100 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Saksan liittotasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut EY 56 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska siinä tapauksessa, että eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/435/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.2003 annetulla neuvoston direktiivillä 2003/123/EY, 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyä emoyhtiön vähimmäisosuutta tytäryhtiön pääomasta ei ole saavutettu, se verottaa taloudelliselta kannalta ankarammin muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille yhtiöille jaettuja osinkoja kuin sellaisille yhtiöille, joiden kotipaikka on Saksassa.**

2) **Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen 40 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se verottaa taloudelliselta kannalta ankarammin Islantiin ja Norjaan sijoittautuneille yhtiöille jaettuja osinkoja kuin sellaisille yhtiöille, joiden kotipaikka on Saksassa.**

3) **Saksan liittotasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.